

Försvarmakten
107 85 Stockholm

Datum 2004-03-19
Dnr 32-2003-0243

Försvarmaktens årsredovisning 2003

Riksrevisionen har granskat Försvarmaktens (FM) årsredovisning, daterad 2004-02-20. Syftet har varit att bedöma om redovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Riksrevisionen vill efter granskningen av årsredovisningen och avlämnandet av revisionsberättelse fästa myndighetsledningens uppmärksamhet på nedanstående.

Riksrevisionen önskar information senast 2004-04-25 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Riksrevisionen har i FM:s revisionsberättelse lämnat följande invändning:

Riksrevisionen lämnar följande invändning mot ledningens förvaltning:

Beroende på brister i intern styrning och kontroll avseende:

- anslagsposten 6:2:2 Utveckling och anskaffning, vidmakthållande och avveckling av anläggningar har posten överskridits med 6 790 000 kr*
- balansräkningsposten Avräkning med statsverket, fanns en vid årets utgång okänd differens på posten om netto 757 683 000 kr*
- anslagsvillkoret 26, som anger att högst 25 000 000 kr får användas för viss verksamhet, till anslagsposten 6:1:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. har villkoret överskridits med 12 112 700 kr.*

Finansiell Redovisning

Överskridande av anslagspost

Tilldelat på anslagsposten är 210 000 tkr. Utfallet uppgår till 216 790 tkr. Något ingående anslagssparande eller anslagskredit finns ej. Överskridandet uppgår således till 6 790 tkr.

Riksrevisionen gör bedömningen att överskridandet beror på brister i den löpande uppföljningen av utfallet på anslagsposten.

Rekommendation

FM bör förbättra den löpande uppföljningen av utfall på anslagsposter/anslag så att risk för överskridanden kan upptäckas i så god tid att åtgärder för att förhindra detta kan vidtas.

Differens avseende Avräkning med statsverket

Balansposten Avräkning med statsverket har en differens uppgående till 757 683 tkr. Differensen har till största delen uppkommit tidigare än 2003 och har flera olika orsaker. De största enskilda orsakerna är:

1. Riksgäldskontoret (RGK) har betalat 31 631 tkr för lite till FM avseende tilldelade anslagsmedel för räkenskapsåren 2002 (3 759 tkr) respektive 2001 (27 881 tkr).
2. I början av 2002 skulle FM själva ha överfört 208 992 tkr från Statsverkets checkräkning (SCR) till räntekontot avseende ingående överföringsbelopp som, enligt regleringsbrev, skulle flyttas från anslagspost 6:1:2 till 6:1:1. Detta på grund av att 6:1:2 hanteras över SCR och 6:1:1 över räntekontot. FM verkställde aldrig denna betalningstransaktion.
3. År 1997 redovisade FM 600 000 tkr på inkomsttitel och betalade in motsvarande belopp på SCR enligt ett regeringsbeslut daterat 1997-04-19. I regeringsbeslutet föreskrev inte regeringen hur FM skulle finansiera inbetalningen, bara att medlen skulle betalas från räntekontot. FM har således aldrig fått några intäkter för att täcka sin kostnad utan den har "balanserats" som en fordran på avräkning med statsverket sedan 1997.

Den övergripande orsaken till att felen uppstått och fått vara kvar oupptäckta och okorrigerade är att FM saknar rutiner för erforderliga avstämningar av posten Avräkning med statsverket.

Rekommendation

FM bör utreda och åtgärda differensen samt ta fram löpande rutiner för avstämning av balansposten så att liknande felaktigheter undviks i framtiden.

Överskridande av anslagsvillkor

Några av anslagsvillkoren under anslaget 6:1:1 (Förbandsverksamhet och beredskap) har överskridits. Det största överskridandet avser villkor 26 ("Högst 25 000 000 kronor får användas för genomförandet av verksamhet enligt årsarbetsplanerna avseende det bilaterala militära säkerhetsfrämjande-samarbetet med Estland, Lettland och Litauen.") där utfallet är 37 112 700 kronor. Detta innebär alltså ett överskridande med 12 112 700 kronor. Främsta orsaken till överskridandet är att anslaget 6:1:1 belastats med utfall som enligt regeringsbeslut 2003-02-06, Fö2003/336/SI egentligen skulle ha bokförts mot anslaget 6:2.

Rekommendation

FM bör förstärka den löpande uppföljningen av anslagsvillkor så att överskridanden och felaktig bokföring framdeles kan undvikas.

Senarelagda leveranser

I Försvarmaktens regleringsbrev för 2003 infördes en restriktion avseende anslagsutfallet på anslaget 6:2 (materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling). Restriktionen har ändrats flera gånger under året. I ändring av regleringsbrevet 2003-06-18 uppgick restriktionen till 19 605 000 vilket var en minskning jämfört med beloppet i det ursprungliga regleringsbrevet (21 140 642 tkr). Senare gjordes ytterligare två minskningar av restriktionen. Den sista 2003-12-18 innebar att utfallet fick uppgå till högst 19 395 500 tkr. Utfallet blev 19 350 439 tkr, alltså med ca 45 miljoner inom ramen för restriktionen.

Redan under hösten insåg FM att det förelåg stor risk för överskridande av restriktionen. Beslut togs då tillsammans med Försvarets materielverk (FMV) att senarelägga (omförhandla) leveranser uppgående till ca 1,7 miljarder. Regeringen informerades skriftligt om detta förfarande av myndigheterna 2003-09-12, HKV 23 250:73684. Förfarandet får anses ligga inom ramen för gällande regelverk. I samband därmed informerades myndigheten av Riksrevisionen om vikten av att förhållandet tydligt redovisades i FM:s årsredovisning.

Slutligt utfall avseende senarelagda leveranser blev 794 miljoner kronor. Detta innebär alltså att ett överskridande med ca 750 miljoner skulle ha skett om åtgärderna ej vidtagits. I FM:s årsredovisning finns dock inte förfarandet redovisat mer än i ÖB:s inledning där det framgår att materielleveranser har senarelagts. Dock anges inga belopp. Skrivningen är heller inte så tydlig att en omedelbar koppling till ovanstående förhållanden kan göras av en oinitierad läsare.

FM borde ha redovisat genomförda omförhandlingar samt totalt belopp som dessa uppgick till under rubriken väsentliga händelser i årsredovisningen. Omförhandlingarnas påverkan på olika poster borde ha redovisats i not till dessa.

Administrativa tjänster

Vid granskningen kunde konstateras att påpekandet avseende redovisningen vid redovisningsenhet 103.4 föregående år kvarstår. Konto 7535 avser endast till mindre del administrativa tjänster. Större delen av utfallet på kontot skulle ha konterats på andra konton, och i statsredovisningen redovisats på andra S-koder än 536899.

Rekommendation

FM bör ändra rutinerna så att redovisningen sker på rätt konton och med korrekta S-koder.

Beredskapsinventarier

I avrapporteringen rörande FM:s delårsrapport påpekade Riksrevisionen att FM borde omarbeta nuvarande avskrivningsplan avseende 14 flygplan som skall övergå till annan användare. Tre plan har under hösten nedskrivits helt beroende på att dessa nedmonterats för senare leverans till ny användare. Övriga 11 plan finns fortfarande aktiverade och avskrivs enligt ursprunglig avskrivningsplan. Detta trots att FM i sitt yttrande över delårsrapportsgranskningen uttryckte att avskrivningstiderna skulle anpassas till verklig ekonomisk livslängd.

Rekommendation

FM bör snarast ändra avskrivningstider på kvarvarande plan så att dessa bättre motsvarar verklig ekonomisk livslängd.

Resultatredovisning

Riksrevisionsverket (RRV) har vid sina granskningar av FM:s resultatredovisningar haft synpunkter på bl.a. den process som ligger till grund för återredovisningen (årsredovisningsprocessen). Även brister i kvalitets-säkringen av årsredovisningen samt brister i spårbarheten avseende resultatredovisningens uppgifter har påpekats. Riksrevisionen kan efter granskningen av ÅR 2003 konstatera att många av de brister som tidigare påpekats fortfarande kvarstår. Riksrevisionen kommer i revisionspromemoria närmare redovisa detaljerade iakttagelser avseende resultatredovisningen.

Revisionschef Anders Hjerstrand har beslutat i detta ärende. Revisionsdirektör Per Flodman har varit föredragande. Revisionschef Yvonne Palm har deltagit i den slutliga handläggningen.

Anders Hjerstrand

Per Flodman

Kopia för kännedom:

Försvarsdepartementet

Finansdepartementet/budgetavdelningen